

Rimska kultura: a) verovanje (gr.in rim.bogovi) mani, lari, penati, pontifex maximus; b) umetnost: **1.gradbeništvo**-nadaljevali gradnjo na osnovi znanja Etruščanov in Grkov(vsi trije slogi). Uveljavili so lok, obok in kupolo.

Vsi elementi se kažejo v gradnji bivalnih prostorov.javnih hiš, svetišč,mostov, slavolokov, bazilik, amfiteatrov, javnih kopališč.

Najznamenitejša stavba (kupola)=Panteon.Najpomembnejši amfiteater je bil Kolosej., javna kopališča>terme>karakala>Rimljani>mojstri gradnje>slavoloki, ceste, drenaže, viadukti(mostovi),akvadukti.; **2.kiparstvo**:zaostajali za Grki,delali kipe slavnih Rimljanov(esarji,konzuli,Cicero)v doprsemem stilu;

3.slikarstvo: mozaično slikarstvo,velik del ohranjen v Pompejih(Etna).;

4.Znanost: tukaj nimajo pomembne vloge v zgod.Največji del razvoja>vojaška tehnika>nastanek mehaničnih strojev (katapult,balista); **5.poljedelstvo**: ne zasledimo napredka (izpopolnjuje se plug,sejalniki).poznali so mline(voda,veter), stiskalnice za grozdje,olive.**6.ljudje** :najpomembnejši znanstvenik je bil Plinij st.,ki je v delu

Zgodovina narave (Historia Naturalis) napisal enciklopedično znanje takratnih naravoslovnih znanosti.Stragon je napisal zemljevid takrat. rim.cesarstva.

7.zgodovina:najbolj poznan *Tit Livij*,ki je napisal knjigo Zgodovina Rima od ustanovitve do Avgustusa. *Cezar* (Vojne z Galci in Kelti>komentarji).

Tacit (Anali)govori o Avgustovem obdobju.Napisal tudi knjigo Germanija (življenj ljudstev za mejo)Najpomembnejši zgodovinar je Jožef Flavij.

Plutarh (Življenje velikih Rimljanov,Življenje velikih Grkov).

epikurejstvo:*Tit Lukrecij Carrs*>nadaljeval atomistični nauk Demokrita. filozof:*Mark Avreljij*; gledališče:*Plavt, Terenc*.

Rimsko pravo je največja zasluga Rimljanov za kulturno dediščino Evrope. Izhaja iz naravnega prava (že v rod-plemenski skup.),ki višek doseže v rim. patriarhalni družini (familia). Prvo zapisano rim.pravo je zapisano na 12 bakrenih plošč (ok.l.450prkr postavljne na Forumu Romanumu). Zakoni so določali civilno pravo-zasebna in kazenska določila v odnosu med

patriciji in plebejci. To pravo je podlaga za zakonik(Lex) Teodozija Velikega>ta je postal osnova za znameniti Justinjanov zakonik(Codex)>ta je osnova za vse druge germanske zakonike na področju ZRC. Rim.oblast je pustila posledice tudi v naših krajih.Zasledimo ostanke gradenj,cest,obzidij, grobnic,kanalizacij Velik del ilirskega prebivalstva se je romaniziralo in sprejelo rim.sist.življ., ki s eje posebej kazal v sprejemu rim.tehnik in tehnologije.Poleg tega so v naših krajih izkoriščali naravna bogastva.Na rim.čas nas spominjajo imena rek,krajev...

V Evropi razlikujemo frankovski, bizantinski in sredozemski tip. **Frankovski**:značilen je fevd(posest),ki se daje fevd,gospodu za opravljanje vojaške službe in za priznanje pokornosti. Fevd se lahko podeli naprej,s tem pa se razvije sist. odvisnosti nižjih in višjih fevdalcev oz. seniorjev ali vazalov. To je razvidno iz fevdalne piramide. **Bizantinski**:značilna je pronia(zemlja, ki se podeljuje s strani države le za opravljanje vojaške službe in se ne more prenašati dalje brez privolitve vladarja). **Sredozemski**:značilen je rimski kolonat,ki sloni na zakupnih razmerjih. V svetovni zgod. se razvija tudi arabski tip fevd. kot mešanica sužnjelastništva in fevdalizma. Prav tako je bil azijski tip,ki ima korenine v kitajski in indijski družbi.

V Evropi razlikujemo frankovski, bizantinski in sredozemski tip.

Frankovski:značilen je fevd(posest),ki se daje fevd,gospodu za opravljanje vojaške službe in za priznanje pokornosti. Fevd se lahko podeli naprej,s tem pa se razvije sist. odvisnosti nižjih in višjih fevdalcev oz. seniorjev ali vazalov. To je razvidno iz fevdalne piramide.

Bizantinski:značilna je pronia(zemlja, ki se podeljuje s strani države le za opravljanje vojaške službe in se ne more prenašati dalje brez privolitve vladarja).

Sredozemski:značilen je rimski kolonat,ki sloni na zakupnih razmerjih. V svetovni zgod. se razvija tudi arabski tip fevd. kot mešanica sužnjelastništva in fevdalizma. Prav tako je bil azijski tip,ki ima korenine v kitajski in indijski družbi.

Za razliko od bizantinskega tipa fevdalizma

(pronia,ki se podeljuje s strani države za opravljanje voj.dolžnosti) se v frankovskem fevdalizmu fevdi lahko podeljujejo naprej.Tako nastane fevdalna piramida višjih in nižjih fevdalcev. Zemlja se podeljuje naprej,dokler ne pridemo do zadnjega gospoda>**vazala**, ki ne podeli več, ampak se zemlja podeli le kmetu v zakupno razmerje.

V piramidi oblast od spodaj navzgor narašča,lastnina pa pada.Zemlja se je lahko podelila v dedni zakup.Fevdalno gospodarstvo predstavlja zemlja, ki je bila razdeljena na tri dele:1.**dominikalna zemlja**(pridvorno gospodarstvo);

2.kmečka z.(huba);**3.skupna z.**(srenjska).Ta urejenost izhaja iz načina 3-letnega kolobarjenja:1.**ozimnica**,pšenica,rž; **2.jaro žito** (ječmen, oves, proso, ajda);**3.praha**(neobdelana z.,pašnik). Poljedelska tehnika se je preko motike in rala v tem času izboljšala, uveljavi se plužno poljedelstvo,brane,vile,lopatе, grablje itn.